

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет педагогічний

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:**

**СОЦІАЛЬНО-ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

(перший (бакалаврський); другий (магістерський); третій (освітньо-науковий))

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»

шифр і назва

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

шифр і назва

Затверджено на засіданні
кафедри

Протокол № _____

від _____ 20__ р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Соціально-фінансова грамотність дітей дошкільного віку
Викладач (-і)	Марчій-Дмитраш Тамара Михайлівна
Контактний телефон викладача	0687372044
Е-mail викладача	tamara.marchii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Відповідно до графіку
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є засоби, форми, методи, прийоми формування у дітей дошкільного віку системи знань та цілісних емпіричних уявлень про соціально-фінансову грамотність.</p> <p>Навчальна дисципліна «Соціально-фінансова грамотність дітей дошкільного віку» відноситься до циклу вибіркових дисциплін професійної підготовки і призначена для здобуття студентами знань, умінь та навичок задля реалізації завдань соціально-фінансової освіти дітей в закладах дошкільної освіти України.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення майбутніх фахівців закладів дошкільної освіти з теоретико-методологічними засадами методики, дидактичними основами формування соціальної компетентності й навичок соціальної та фінансової грамотності у дитини; професійна підготовка висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі дошкільної освіти відповідно до вітчизняних та європейських стандартів; оволодіння формами, методами і засобами формування особистості дитини дошкільного віку.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є формувати на науково-теоретичних засадах цілісну систему інтегрованих знань про соціально-фінансову грамотність дітей дошкільного віку; озброювати майбутніх вихователів методикою організації роботи щодо соціальної та фінансової освіти дітей дошкільного віку; сприяти оволодінню студентами основними категоріями навчальної дисципліни і методичними засадами та технологіями формування соціально-фінансової грамотності дітей дошкільного віку; досліджувати закономірності інтелектуального розвитку дітей, процеси їх соціалізації та формування цілісної особистості, специфіку прояву їх соціально-фінансової грамотності; вчити підвищувати власну педагогічну культуру, проводити педагогічні дослідження, працювати творчо, створювати предметно-розвивальне середовище у ЗДО; співвідносити застосування методів і прийомів виховання з віковими та індивідуальними особливостями дошкільників.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності:

СК-1. Здатність організовувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК-4. Готовність до організації фінансово-господарської діяльності закладів дошкільної освіти.

СК-7. Здатність до організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками.

Програмні результати навчання:

ПРН-3 Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проектів.

ПРН-4 Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності.

ПРН-8 Виявляти та відтворювати в практичній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти, передовий педагогічний досвід та результати досліджень.

ПРН-10 Володіти вміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

ПРН-12 Уміти планувати та координувати фінансово-господарську діяльність закладів дошкільної освіти.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	012 Дошкільна освіта	2	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичний

Тема 1. Особливості формування соціально-фінансової грамотності дошкільників у ЗДО.	2	2	10
Тема 2. Основні завдання соціально-фінансової освіти дошкільників.	2	2	10

Тема 3. Форми роботи в ЗДО для реалізації завдань соціально-фінансової грамотності дошкільників.	2	4	10
Змістовий модуль 2. Методично-професійний			
Тема 4. Основні шляхи реалізації завдань соціально-фінансової освіти дошкільників.	2	2	10
Тема 5. Створення розвивального предметно-ігрового середовища в ЗДО.	2	4	10
Тема 6. Практичні розробки з соціально-фінансового виховання дошкільників.	2	4	10
ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника” https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf)</p> <p>Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів (оцінки за практичні заняття - 45 балів, контрольну роботу - 5 балів, КСР - 10 балів, тести - 40 балів).</p>		
Вимоги до письмових робіт	<p>Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу, як правило на останньому занятті на денній формі і за 10 днів до початку заліково-екзаменаційної сесії – на заочній (від руки або в електронному варіанті). Головна її мета – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв’язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими фактами він користувався.</p>		
Семінарські заняття	<p>Практичні заняття проводяться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття передбачають попередній контроль знань студентів. Оцінки за практичні заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.</p>		
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Виконання 50 % завдань.</p>		
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю – залік.</p> <p>Підсумкова залікова оцінка розраховується та виставляється викладачем і оголошується здобувачам вищої освіти, як правило, на останньому практичному занятті. При семестровому контролі з навчальної дисципліни у вигляді заліку до залікової відомості виставляється підсумкова оцінка за стобальною, національною (“зараховано”, “незараховано”) шкалами та шкалою ECTS.</p>		
7. Політика навчальної дисципліни			

Письмові роботи: студенти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання відповідно до тематики і планів практичних занять (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання авторських ідей, розробок, тверджень, відомостей є обов'язковими; важливо надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Академічна доброчесність: очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу. Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо). Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

Неформальна освіта: зараховується результати неформальної освіти (сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf).

8. Рекомендована література

Базова (основна)

1. AFLATOT. Соціально-фінансова освіта дітей дошкільного віку. Режим доступу: <https://drive.google.com/drive/folders/1L3QsKbtHvpJqazixn7PStViHvhlyPADi>
2. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу. Практика управління дошкільним закладом. 2021. №1. URL: <https://ezavdnz.mcfra.ua/book?bid=37876>
3. Богуш А. М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. К. : Слово, 2010. 408 с.
4. Дегтярьова С. В. Формування економічних навичок у дітей старшого дошкільного віку засобами гри. Кривий Ріг, 2022. 74 с.
5. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р., Лазарович Н.Б. Педагогіка українського дошкілля. 3 частина. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово». 2021. 373 с.
6. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкілля. 2 частина. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово». 2021. 356 с.
7. Марчук Л. П. Основи економічної теорії : навч. посіб. Миколаїв : Іліон, 2013. 175 с.

Допоміжна

1. Атрощенко Т. О. Мовленнєво-ігрова діяльність як засіб формування первинного економічного досвіду старших дошкільників. *Педагогіка та психологія*. 2015. Вип. 47. С. 3-13. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ped_2015_47_3
2. Борин Г., Марчій-Дмитраш Т. Професійна підготовка майбутніх вихователів до формування предметно-практичної компетентності дошкільників засобами міждисциплінарної інтеграції. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2022. № 7 (12). 657 с. С. 83-93.
3. Діти і соціум: особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку [А.М.Богуш, Л.О.Варяниця, Н.В.Гавриш, С.М.Курінна, І.П.Печенко; наук.ред. А.М.Богуш; за заг.ред. Н.В.Гавриш]. Луганськ: Альма-матер, 2006. 368 с.
4. Дудник Н. А. Економічна соціалізація дітей дошкільного віку: сутність поняття. Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки. 2015. Вип. 67. С. 446-450. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpn_2015_67_85.
5. Жадан Р., Григоренко Г. Економічна освіта дітей старшого дошкільного віку (перспективно-календарне планування занять з економіки). Запоріжжя : ТОВ „ЛПС” ЛТД, 2006. 116 с.

6. Іванчук С. А. Сучасний стан роботи з виховання основ культури споживання у дітей старшого дошкільного віку у практиці роботи ДНЗ (на матеріалі аналізу планів навчально-виховної роботи). Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Педагогіка і психологія. 2016. № 1. С. 76–79. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduer_2016_1_13.
7. Іванчук С. А. Форми взаємодії дошкільного закладу і сім'ї з економічного виховання дітей дошкільного віку. Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки. 2015. Вип. 1. (48), лютий. С. 121-126.
8. Курінний Я. Характеристика соціально-педагогічних умов економічної соціалізації дітей 5 – 7 років в умовах ДНЗ. Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка». 2016. Випуск 2/34. С. 123-132.
9. Кушнір В. М. Психолого-педагогічні особливості взаємодії сім'ї та ДНЗ у формуванні економічної культури старших дошкільників. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / гол. ред. : Мартинюк М. Т. Умань : ПП Жовтий, 2010. Ч. 4. С. 135–141.
10. Марчій-Дмитраш Т. М. Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2022. 80 с.
11. Матвієнко С. І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності : навч. посібник. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 106 с.
12. Матвієнко С. І., Іванова А. М. Економічна соціалізація дітей старшого дошкільного віку: до постановки проблеми. Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції. Кременчук: Методичний кабінет, 2019. С. 144.
13. Нікуліна О.Д. Формування економічного досвіду дітей у дитсадку. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. № 5 (264). Ч. I. 2013. С. 110-116.
14. Прокудіна О. Маленькі таємниці великої економіки. *Палітра педагога*. 2013. № 4. С.5-10.
15. Marchii-Dmytrash T. Organizing of educational space of institutions of preschool education: subject and ethnological environment. *Moderní aspekty vědy: XX. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022. str. 624. S. 102-127.*

Інформаційні ресурси

Корисні посилання

16. <https://www.mon.gov.ua/> – Міністерство освіти і науки України
17. <https://mon.gov.ua/ua/tag/doshkilna-osvita> - Міністерство освіти і науки України / Дошкільна освіта
18. <https://vak.in.ua/howto.php> - Автоматичне оформлення літератури за вимогами ВАК України
19. <https://mon.gov.ua/activity/education/doshkilna/programy.html> - Програми розвитку, виховання і навчання дітей дошкільного віку
20. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/profesijna-skarbnichka> - Майстерня педагога дошкільної освіти
21. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/perelik-igrovogo-ta-navchalno-didaktichnogo-obladnannya> - Перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання для ЗДО
22. <https://nus.org.ua/> - Нова Українська школа
23. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/nastupnist-mizh-doshkilnoyu-ta-pochatkovoyu-osvitoyu> - Наступність між дошкільною та початковою освітою
24. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/protidiya-bulingu/orgaizaciyi-yaki-zajmayutsya-pitanniami-buingu-v-ukrayini> - Організації, які займаються проблемами булінгу в Україні
25. <https://www.znannya.org/> – Портал Знать